

สรุปผลการวิจัย อภิปรายผลการวิจัยและข้อเสนอแนะ

สรุป

การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ ศึกษาพฤติกรรมการออกเสียงเลือกตั้งของอาจารย์และข้าราชการในมหาวิทยาลัยเชียงใหม่และสถาบันเทคโนโลยีการเกษตรแม่โจ้ ซึ่งเป็นการศึกษาถึงความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยด้านสังคม ปัจจัยด้านเศรษฐกิจ ปัจจัยด้านจิตวิทยา และปัจจัยด้านการเมืองของผู้ออกเสียงเลือกตั้ง กับพฤติกรรมการออกเสียงเลือกตั้งของอาจารย์และข้าราชการในมหาวิทยาลัยเชียงใหม่และสถาบันเทคโนโลยีการเกษตรแม่โจ้ในการเลือกตั้งทั่วไป ปี 2538

การวิจัยครั้งนี้เป็นการศึกษาจากพฤติกรรมการออกเสียงเลือกตั้งของอาจารย์และข้าราชการในมหาวิทยาลัยเชียงใหม่และสถาบันเทคโนโลยีการเกษตรแม่โจ้ในการเลือกตั้งทั่วไป ปี 2538 โดยประชากรกลุ่มตัวอย่างในการวิจัยประกอบด้วยอาจารย์และข้าราชการในมหาวิทยาลัยเชียงใหม่ จำนวนทั้งสิ้น 398 คน และอาจารย์และข้าราชการในสถาบันเทคโนโลยีการเกษตรแม่โจ้ จำนวนทั้งสิ้น 196 คน โดยใช้วิธีการสุ่มตัวอย่างอย่างง่าย (Simple Random Sampling) ซึ่งจากกลุ่มประชากรตัวอย่างทั้งหมด 587 คน ได้ตอบแบบสอบถามกลับคืนมาจากอาจารย์และข้าราชการในมหาวิทยาลัยเชียงใหม่ จำนวนทั้งสิ้น 327 ชุด คิดเป็นร้อยละ 83.6 ของมหาวิทยาลัยเชียงใหม่ ในขณะที่ ได้ตอบแบบสอบถามกลับคืนมาจากอาจารย์และข้าราชการในสถาบันเทคโนโลยีการเกษตรแม่โจ้ จำนวนทั้งสิ้น 171 ชุด คิดเป็นร้อยละ 87.2 ของสถาบันเทคโนโลยีการเกษตรแม่โจ้ รวมแบบสอบถามทั้งหมดที่ได้รับกลับคืนมา 498 ชุด คิดเป็นร้อยละ 84.8

การวิเคราะห์ข้อมูลเป็นการวิเคราะห์ข้อมูลในแบบตัวแปรหลายทาง (Multivariate Analysis) ซึ่งจะประกอบด้วยตัวแปรอิสระ 14 ตัว การวิเคราะห์ข้อมูลใช้วิธีการการวิเคราะห์ข้อมูลเชิงปริมาณ ใช้วิธีการทางสถิติเชิงพรรณนา (Descriptive Statistics) ได้แก่ 1) โดยการแจกแจงความถี่ (Frequency Distribution) ซึ่งประกอบด้วยตัวแปรจำนวน การหาค่าร้อยละ 2) โดยการวัดแนวโน้มสู่ศูนย์กลาง (Measures of Central Tendency) ซึ่งประกอบด้วยค่าเฉลี่ย (Mean) 3) โดยการวัดการกระจาย (Measures of Dispersion) ซึ่งประกอบด้วยค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation) 4) แบบหาความสัมพันธ์ในเชิงเส้นตรงโดยใช้วิธีการวิเคราะห์การถดถอยแบบลอจิสติก (Logistic

Regression Analysis)

5.1. สรุปผลการวิจัย

ปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมการออกเสียงเลือกตั้งของอาจารย์และข้าราชการในมหาวิทยาลัยเชียงใหม่และสถาบันเทคโนโลยีการเกษตรแม่โจ้ในการเลือกตั้งทั่วไป ปี 2538 มีดังนี้

1. ปัจจัยด้านสังคมของผู้ออกเสียงเลือกตั้ง ได้แก่ เพศ อายุ อาชีพ การศึกษา รายได้ ถิ่นที่อยู่ และเขตการปกครอง พบว่า เพศ อายุ อาชีพ การศึกษา รายได้ ถิ่นที่อยู่ และเขตการปกครอง ไม่มีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมการออกเสียงเลือกตั้ง กล่าวคือ เพศ อายุ อาชีพ การศึกษา รายได้ ถิ่นที่อยู่ และเขตการปกครอง ไม่ทำให้เกิดความแตกต่างอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติต่อการไปใช้สิทธิออกเสียงเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร ซึ่งปัจจัยดังกล่าวปฏิบัติฐานที่ตั้งไว้ว่า พฤติกรรมการออกเสียงเลือกตั้งของอาจารย์และข้าราชการในมหาวิทยาลัย มีความสัมพันธ์กับปัจจัยด้านสังคมของผู้ออกเสียงเลือกตั้ง

2. ปัจจัยด้านเศรษฐกิจของผู้ออกเสียงเลือกตั้ง ได้แก่ การประเมินผลทางเศรษฐกิจส่วนตัว และการประเมินผลทางเศรษฐกิจส่วนรวม พบว่า การประเมินผลทางเศรษฐกิจส่วนตัว มีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมการออกเสียงเลือกตั้ง กล่าวคือการประเมินผลทางเศรษฐกิจส่วนตัว ทำให้เกิดความแตกต่างอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติต่อการไปใช้สิทธิออกเสียงเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร ซึ่งปัจจัยดังกล่าวยอมรับสมมุติฐานที่ตั้งไว้ว่า พฤติกรรมการออกเสียงเลือกตั้งของอาจารย์และข้าราชการในมหาวิทยาลัย มีความสัมพันธ์กับปัจจัยด้านการประเมินผลทางเศรษฐกิจส่วนตัว

ในขณะที่เดียวกันพบว่า การประเมินผลทางเศรษฐกิจส่วนรวม ไม่มีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมการออกเสียงเลือกตั้ง กล่าวคือการประเมินผลทางเศรษฐกิจส่วนรวม ไม่ทำให้เกิดความแตกต่างอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติต่อการไปใช้สิทธิออกเสียงเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรซึ่งประเด็นดังกล่าวปฏิบัติฐานที่ตั้งไว้ว่า พฤติกรรมการออกเสียงเลือกตั้งของอาจารย์และข้าราชการในมหาวิทยาลัย มีความสัมพันธ์กับปัจจัยด้านการประเมินผลทางเศรษฐกิจส่วนรวม

3. ปัจจัยด้านจิตวิทยาของผู้ออกเสียงเลือกตั้ง ได้แก่ ความมีประสิทธิภาพทางการเมือง ความมีหน้าที่พลเมือง และความนิยมพรรคการเมือง พบว่า ความมีหน้าที่พลเมือง มีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมการออกเสียงเลือกตั้ง กล่าวคือ ความมีหน้าที่พลเมือง ทำให้เกิดความ

แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติต่อการไปใช้สิทธิออกเสียงเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรซึ่งปัจจัยดังกล่าวยอมรับสมมติฐานที่ตั้งไว้ว่า พฤติกรรมการออกเสียงเลือกตั้งของอาจารย์และข้าราชการในมหาวิทยาลัย มีความสัมพันธ์กับปัจจัยด้านความมีหน้าที่พลเมือง

ในขณะที่เดียวกันพบว่า ความมีประสิทธิภาพทางการเมืองและความนิยมพรรคการเมือง ไม่มีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมการออกเสียงเลือกตั้ง กล่าวคือ ความมีประสิทธิภาพทางการเมืองและความนิยมพรรคการเมือง ไม่ทำให้เกิดความแตกต่างอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติต่อการไปใช้สิทธิออกเสียงเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร ซึ่งประเด็นดังกล่าวปฏิเสธสมมติฐานที่ตั้งไว้ว่า พฤติกรรมการออกเสียงเลือกตั้งของอาจารย์และข้าราชการในมหาวิทยาลัย มีความสัมพันธ์กับปัจจัยด้านความมีประสิทธิภาพทางการเมืองและความนิยมพรรคการเมือง

4. ปัจจัยด้านการเมืองของผู้ออกเสียงเลือกตั้ง ได้แก่ ความสนใจและการมีส่วนร่วมทางการเมือง ความรู้ทางการเมือง และความเข้าใจทางการเมือง พบว่า ความสนใจและการมีส่วนร่วมทางการเมือง (อันได้แก่ เคยไปฟังการรณรงค์หาเสียงของผู้สมัครรับเลือกตั้ง การเคยพูดคุยถึงเรื่องการเลือกตั้งกับบุคคลอื่น การติดตามข่าวสารทางการเมือง) มีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมการออกเสียงเลือกตั้ง กล่าวคือ ความสนใจและการมีส่วนร่วมทางการเมือง ทำให้เกิดความแตกต่างอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติต่อการไปใช้สิทธิออกเสียงเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร และความเข้าใจทางการเมือง อยู่ในเกณฑ์มีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมการออกเสียงเลือกตั้ง กล่าวคือ ความเข้าใจทางการเมือง ทำให้เกิดความแตกต่างอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติต่อการไปใช้สิทธิออกเสียงเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร ซึ่งปัจจัยดังกล่าวยอมรับสมมติฐานที่ตั้งไว้ว่า พฤติกรรมการออกเสียงเลือกตั้งของอาจารย์และข้าราชการในมหาวิทยาลัย มีความสัมพันธ์กับปัจจัยด้านความสนใจและการมีส่วนร่วมทางการเมือง และความเข้าใจทางการเมือง

ในขณะที่เดียวกัน พบว่า ความรู้ทางการเมือง ไม่มีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมการออกเสียงเลือกตั้ง กล่าวคือ ความรู้ทางการเมือง ไม่ทำให้เกิดความแตกต่างอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติต่อการไปใช้สิทธิออกเสียงเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร ซึ่งประเด็นดังกล่าวปฏิเสธสมมติฐานที่ตั้งไว้ว่า พฤติกรรมการออกเสียงเลือกตั้งของอาจารย์และข้าราชการในมหาวิทยาลัย มีความสัมพันธ์กับปัจจัยด้านความรู้ทางการเมือง

จากผลการวิจัยยังพบว่า

4.1. ความสนใจและการมีส่วนร่วมทางการเมือง ของอาจารย์และข้าราชการในมหาวิทยาลัย เชียงใหม่และสถาบันเทคโนโลยีการเกษตรแม่โจ้ อยู่ในระดับปานกลาง

4.2. ความรู้ทางการเมืองของอาจารย์และข้าราชการในมหาวิทยาลัย เชียงใหม่และสถาบันเทคโนโลยีการเกษตรแม่โจ้ อยู่ในระดับดี

4.3. ความเข้าใจทางการเมือง ของอาจารย์และข้าราชการในมหาวิทยาลัยเชียงใหม่และสถาบันเทคโนโลยีการเกษตรแม่โจ้ อยู่ในระดับดีมาก

5.2. อภิปรายผลการวิจัย

จากผลการวิจัยดังกล่าว สามารถอภิปรายผลการวิจัยเกี่ยวกับปัจจัยต่างๆ ที่มีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมกรรมการออกเสียงเลือกตั้งของอาจารย์และข้าราชการในมหาวิทยาลัยเชียงใหม่และสถาบันเทคโนโลยีการเกษตรแม่โจ้ในการเลือกตั้งทั่วไป ปี 2538 ได้ดังนี้

1. ปัจจัยด้านสังคมของผู้ออกเสียงเลือกตั้ง ได้แก่ เพศ อายุ อาชีพ การศึกษา รายได้ ถิ่นที่อยู่ และเขตการปกครอง พบว่า เพศ อายุ อาชีพ การศึกษา รายได้ ถิ่นที่อยู่ และเขตการปกครอง ไม่มีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมกรรมการออกเสียงเลือกตั้ง กล่าวคือ เพศ อายุ อาชีพ การศึกษา รายได้ ถิ่นที่อยู่ และเขตการปกครอง ไม่ทำให้เกิดความแตกต่างอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติต่อการไปใช้สิทธิออกเสียงเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร ซึ่งปัจจัยดังกล่าวพบปฏิเสธสมมุติฐานที่ตั้งไว้ว่า พฤติกรรมการออกเสียงเลือกตั้งของอาจารย์และข้าราชการในมหาวิทยาลัย มีความสัมพันธ์กับปัจจัยด้านสังคมของผู้ออกเสียงเลือกตั้ง

ซึ่งผลการวิจัยดังกล่าวสอดคล้องกับผลการวิจัยของกนก บิดศิริวานิช ซึ่งได้ทำการวิจัยเรื่อง " พฤติกรรมการเลือกตั้ง : ศึกษาเฉพาะกรณีการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร เขต 8 กรุงเทพมหานคร " ที่พบว่าเพศ อายุ ฐานะทางเศรษฐกิจ และสังคม อาชีพ ไม่มีความสัมพันธ์กับการไปใช้สิทธิเลือกตั้ง กล่าวคือเพศ อายุ ฐานะทางเศรษฐกิจ และสังคม ไม่ทำให้เกิดความแตกต่างในใช้สิทธิเลือกตั้ง (กนก บิดศิริวานิช, 2524 อ้างถึงในชาญวิทย์ เกษตรศิริ, 2536 : 56)

และผลการวิจัยดังกล่าวสอดคล้องกับผลการวิจัยของกิตติพงษ์ เตชะพันธ์ ซึ่งได้ทำการวิจัยเรื่อง " พฤติกรรมการเลือกตั้งสมาชิกสภาเทศบาลนครเชียงใหม่ พ.ศ.2533 : ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการใช้สิทธิ " ที่พบว่าเพศ การศึกษา ไม่มีความสัมพันธ์ต่อการใช้สิทธิเลือกตั้ง (กิตติพงษ์ เตชะพันธ์, 2534 : ง)

โดยสรุป ปัจจัยด้านสังคมของผู้ออกเสียงเลือกตั้ง เป็นปัจจัยที่เกี่ยวกับสถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถามซึ่งเป็นตัวแปรอิสระ อันประกอบด้วย เพศ อายุ อาชีพ การศึกษา รายได้ ถิ่นที่อยู่และเขตการปกครอง ไม่มีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมกรรมการออกเสียงเลือกตั้งของอาจารย์ในมหาวิทยาลัยเชียงใหม่และสถาบันเทคโนโลยีการเกษตรแม่โจ้ในการเลือกตั้งทั่วไป ปี 2538 ซึ่งมีความนัยสำคัญทางสถิติที่สูงกว่าระดับนัยสำคัญ ณ ระดับ 0.05 กล่าวคือ ปัจจัยด้านสังคมของผู้ออก

เสียงเลือกตั้ง ไม่ทำให้เกิดความแตกต่างอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติต่อการไปใช้สิทธิออกเสียงเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร

จากผลการวิจัยดังกล่าวอาจวิเคราะห์ได้ว่ากลุ่มอาจารย์ในมหาวิทยาลัย เป็นกลุ่มที่เป็นศูนย์กลางของการศึกษา เป็นผู้มีความรู้ มีพื้นฐานทางเศรษฐกิจและสังคมดี อีกทั้งเป็นกลุ่มที่คลุกคลีอยู่กับข้อมูลข่าวสารอยู่ตลอดเวลา คนกลุ่มนี้ยังเป็นผู้ทำหน้าที่ให้การอบรมกลุ่มเมลาแก่นักศึกษาซึ่งจะเป็นปัญญาชนของชาติ ส่วนข้าราชการในมหาวิทยาลัยก็เป็นผู้มีความใกล้ชิดกับคณาจารย์และนักศึกษา จึงทำให้มีแนวความคิดและพฤติกรรมการออกเสียงเลือกตั้งที่คล้ายคลึงกัน ประกอบกับในเดือนพฤษภาคม 2535 ได้เกิดเหตุการณ์พฤษภาทมิฬ อันเนื่องมาจากการเดินขบวนจากประชาชน นักศึกษา นักวิชาการ นักธุรกิจ ซึ่งเรียกว่า " มีอมมือถือ " เพื่อเรียกร้องให้พลเอกสุจินดา คราประยูร นายกรัฐมนตรีขณะนั้น ซึ่งมาจากการสืบทอดอำนาจจาก รสช. ลาออก โดยเรียกร้องให้มีการแก้ไขรัฐธรรมนูญเพื่อให้นายกรัฐมนตรีมาจากการเลือกตั้ง และประธานสภาผู้แทนราษฎรเป็นประธานรัฐสภา จะเห็นได้ว่ากลุ่มอาจารย์และข้าราชการในมหาวิทยาลัยเป็นกลุ่มหนึ่งที่มีส่วนร่วมในครั้งนั้น และเป็นกลุ่มที่ได้รับข้อมูลข่าวสารทั้งจากโทรทัศน์ วิทยุ โทรสาร วีดีโอ เทป หนังสือพิมพ์ และมีการจัดการอภิปรายที่ศาลาอ่างแก้ว มหาวิทยาลัยเชียงใหม่ ซึ่งได้รับความสนใจและติดตามข่าวสารอยู่ตลอดเวลา และกลุ่มที่ให้ความสนใจและติดตามข่าวสารที่ใกล้ชิดที่สุดคือกลุ่มอาจารย์และข้าราชการในมหาวิทยาลัย ตลอดจนประชาชนโดยทั่วไป ต่อมาเกิดปัญหาเรื่อง สปท 4-01 ในสมัยนายชวน หลีกภัย เป็นนายกรัฐมนตรี เป็นช่วงที่ประชาชนได้รับข้อมูลข่าวสารทางการเมืองเกือบทุกวัน ทั้งจากโทรทัศน์ หนังสือพิมพ์ และสื่อพิมพ์ต่าง ๆ ประกอบกับพรรคพลังธรรมได้ประกาศถอนตัวออกจากรัฐบาลเนื่องจากกรณี สปท 4-01 ทำให้นายชวน หลีกภัย เป็นนายกรัฐมนตรี ประกาศยุบสภา จากเหตุการณ์ดังกล่าวข้างต้น เป็นเหตุการณ์ที่สร้างความตื่นตัวทางการเมืองให้แก่กลุ่มอาจารย์และข้าราชการในมหาวิทยาลัยเป็นอย่างมาก เป็นผลให้ปัจจัยด้านสังคมของผู้ออกเสียงเลือกตั้ง ซึ่งประกอบด้วย เพศ อายุ อาชีพ การศึกษา รายได้ ที่อยู่อาศัย และเขตการปกครองของอาจารย์ในมหาวิทยาลัยเชียงใหม่และสถาบันเทคโนโลยีการเกษตรแม่โจ้ ไม่ทำให้เกิดความแตกต่างอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติต่อการไปใช้สิทธิออกเสียงเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรในครั้งที่ผ่านมา ซึ่งปัจจัยดังกล่าวปฏิเสธสมมุติฐานที่ตั้งไว้ว่า พฤติกรรมการออกเสียงเลือกตั้งของอาจารย์และข้าราชการในมหาวิทยาลัย มีความสัมพันธ์กับปัจจัยด้านสังคมของผู้ออกเสียงเลือกตั้ง

2. ปัจจัยด้านเศรษฐกิจของผู้ออกเสียงเลือกตั้ง ได้แก่ การประเมินผลทางเศรษฐกิจส่วนตัว และการประเมินผลทางเศรษฐกิจส่วนรวม พบว่า การประเมินผลทางเศรษฐกิจส่วนตัว มีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมการออกเสียงเลือกตั้ง กล่าวคือการประเมินผลทางเศรษฐกิจส่วนตัว ทำให้เกิดความแตกต่างอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติต่อการไปใช้สิทธิออกเสียงเลือกตั้งสมาชิก

สภาผู้แทนราษฎร ซึ่งปัจจัยดังกล่าวยอมรับสมมุติฐานที่ตั้งไว้ว่า พฤติกรรมการออกเสียงเลือกตั้งของ อาจารย์และข้าราชการในมหาวิทยาลัย มีความสัมพันธ์กับปัจจัยด้านการประเมินผลทางเศรษฐกิจ ส่วนตัว

ในขณะที่เดียวกันพบว่า การประเมินผลทางเศรษฐกิจโดยรวม ไม่มีความสัมพันธ์ กับพฤติกรรมการออกเสียงเลือกตั้ง กล่าวคือ การประเมินผลทางเศรษฐกิจโดยรวม ไม่ทำให้เกิด ความแตกต่างอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติต่อการไปใช้สิทธิออกเสียงเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรซึ่ง ประเด็นดังกล่าวปฏิเสธสมมุติฐานที่ตั้งไว้ว่า พฤติกรรมการออกเสียงเลือกตั้งของอาจารย์และ ข้าราชการในมหาวิทยาลัย มีความสัมพันธ์กับปัจจัยด้านการประเมินผลทางเศรษฐกิจโดยรวม

ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่า กลุ่มอาจารย์และข้าราชการในมหาวิทยาลัย เชียงใหม่ และสถาบันเทคโนโลยีการเกษตรแม่โจ้ ซึ่งเป็นกลุ่มของนักวิชาการ เป็นผู้ที่มีความรู้ มีพื้นฐานทาง เศรษฐกิจและสังคม อีกทั้งเป็นผู้ที่ทำหน้าที่ให้การอบรมกลุ่มเยาวชนแก่นักศึกษาซึ่งจะเป็นอนาคตของชาติ แต่กลุ่มทั้งสองยังมองถึงการที่ตนเองมีสถานภาพทางเศรษฐกิจดีขึ้นมาเป็นเพราะนักการเมืองหรือพรรคการเมืองหนึ่งพรรคการเมืองใด หรือนโยบายของพรรคการเมือง และการที่ผู้ออกเสียงเลือกตั้งแต่ละคนคิดว่าพรรคการเมืองที่เป็นรัฐบาล หรือนักการเมืองสามารถตอบสนองความต้องการและส่งเสริมให้เกิดสภาพเศรษฐกิจส่วนบุคคลให้ดีขึ้น บุคคลผู้นั้นจะเลือกนักการเมืองนั้น ซึ่งเป็นไปตามงานวิจัยของ V.O. Key, Jr. ซึ่งได้ศึกษาเพิ่มเติมในเรื่องทฤษฎีความสำนึกเชิงเหตุผล (Consciously Rational Theory) พบว่าผู้มีสิทธิออกเสียงเลือกตั้งจะมองปัจจัยด้านเศรษฐกิจเป็นตัวหลักโดยเฉพาะอย่างยิ่ง จะมองถึงการที่ตนเองมีสถานภาพทางเศรษฐกิจดีขึ้นมาเป็นเพราะ นักการเมืองหรือพรรคการเมืองหนึ่งพรรคการเมืองใด หรือนโยบายของพรรคการเมืองและ Key ยังได้ศึกษาพบว่า การที่ปัจเจกชนแต่ละคนคิดว่าพรรคการเมืองที่เป็นรัฐบาล หรือนักการเมือง สามารถตอบสนองความต้องการและส่งเสริมให้เกิดสภาพเศรษฐกิจส่วนบุคคลให้ดีขึ้น บุคคลผู้นั้นจะเลือกนักการเมืองนั้น แต่ในทางตรงกันข้าม หากไม่มีการส่งเสริมให้เกิดสภาพเศรษฐกิจส่วนบุคคลให้ดีขึ้น บุคคลเหล่านั้นก็จะหาทางเลือกใหม่ ซึ่งเป็นเรื่องของทฤษฎีการวิเคราะห์เชิงนโยบายของผู้สมัคร ของผู้มีสิทธิออกเสียงเลือกตั้ง ซึ่งบุคคลมักมองภาพดังกล่าวของทฤษฎีสำนึกเชิงเหตุผล แต่ Key มองปัจจัยใกล้ตัว ซึ่งเป็นตัวในการชี้ว่าผู้ที่จะลงคะแนนเสียง จะวิเคราะห์จุดย่อยหรือปัจจัยใกล้ตัวที่เป็นรูปธรรมซึ่งจะมีผลมากกว่ามองปัจจัยไกลตัว (Quoted in Harold D. Clarke, Marianne C. Stewart and Panu Sittiwong, 1994 : 6-7)

3. ปัจจัยด้านจิตวิทยาของผู้ออกเสียงเลือกตั้ง ได้แก่ ความมีประสิทธิภาพทางการเมือง ความมีหน้าที่พลเมือง และความนิยมพรรคการเมือง พบว่า ความมีหน้าที่พลเมือง มีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมการออกเสียงเลือกตั้ง กล่าวคือ ความมีหน้าที่พลเมือง ทำให้เกิดความ

แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติต่อการไปใช้สิทธิออกเสียงเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรซึ่งปัจจัยดังกล่าวยอมรับสมมุติฐานที่ตั้งไว้ว่า พฤติกรรมการออกเสียงเลือกตั้งของอาจารย์และข้าราชการในมหาวิทยาลัย มีความสัมพันธ์กับปัจจัยด้านความมีหน้าที่พลเมือง

ในขณะที่เดียวกันพบว่า ความมีประสิทธิภาพทางการเมืองและความนิยมพรรคการเมือง ไม่มีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมการออกเสียงเลือกตั้ง กล่าวคือ ความมีประสิทธิภาพทางการเมืองและความนิยมพรรคการเมือง ไม่ทำให้เกิดความแตกต่างอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติต่อการไปใช้สิทธิออกเสียงเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร ซึ่งประเด็นดังกล่าวปฏิเสธสมมุติฐานที่ตั้งไว้ว่า พฤติกรรมการออกเสียงเลือกตั้งของอาจารย์และข้าราชการในมหาวิทยาลัย มีความสัมพันธ์กับปัจจัยด้านความมีประสิทธิภาพทางการเมืองและความนิยมพรรคการเมือง

ทั้งนี้หากนำเอาทฤษฎีระบบเข้ามาใช้ในการศึกษาพฤติกรรมการออกเสียงเลือกตั้ง ซึ่งมีผู้ที่ได้ศึกษาในเรื่องนี้คือ Angus Campbell, et al. ได้ศึกษาโดยระบุว่า การแข่งขันทางการเมืองของพรรคการเมืองในสหรัฐอเมริกา มีลักษณะ เป็นสภาพหนึ่งที่เกิดขึ้นจากสภาวะสมดุล (Homeostatic) ของระบบ ซึ่งมีเสถียรภาพหรือมั่นคงในระดับต่างๆ กัน การขึ้นลงของอัตราการลงคะแนนเสียงและการเลือกพรรคใดพรรคหนึ่งนั้น ขึ้นอยู่กับส่วนผสมของพลังที่เกิดขึ้นเฉพาะช่วงสมัยกับปัจจัยพื้นฐาน คือ ความนิยมพรรคของคนอเมริกัน พลังที่เกิดขึ้นเฉพาะช่วงสมัยมักจะได้แก่ ความสนใจในตัวผู้สมัคร ความเห็นต่อนโยบาย และปัญหาทางการเมือง ภาพพจน์ที่มีต่อการปฏิบัติงานของพรรค สถานการณ์ภายในและภายนอกประเทศ เป็นต้น ซึ่งผันแปรไปในแต่ละช่วงสมัยการเลือกตั้ง เมื่อประมวลรวมกันแล้ว ผู้ลงคะแนนเสียงจะชอบพรรคหนึ่งมากกว่าอีกพรรคหนึ่ง ทำให้แกว่งออกจากสภาวะสมดุล "ปกติ" ไป และเมื่อถึงการเลือกตั้งคราวต่อไปก็มักจะ "แกว่ง" กลับโดยนัยเดียวกัน เช่นนี้เรื่อยไป (Quoted in Milton C. Cumming, 1966 อ้างถึงในพรศักดิ์ ผ่องแผ้ว, 2527 : 35)

เมื่อนำเอาทฤษฎีระบบ ตามแนวคิดของ Angus Campbell, et al. มาวิเคราะห์ในการเมืองของประเทศไทยแล้ว ถึงแม้ว่าการแข่งขันทางการเมืองของพรรคการเมืองในประเทศไทยจะไม่มีลักษณะ เป็นสภาพหนึ่งที่เกิดขึ้นจากสภาวะสมดุล (Homeostatic) ของระบบ ซึ่งไม่มีเสถียรภาพหรือมั่นคงในระดับต่างๆ เหมือนสหรัฐอเมริกา เพราะประเทศไทยมีพรรคการเมืองเป็นจำนวนมาก ในขณะที่สหรัฐอเมริกามีเพียง 2 พรรค เท่านั้น แต่การขึ้นลงของอัตราการลงคะแนนเสียงและการเลือกพรรคใดพรรคหนึ่งนั้น ขึ้นอยู่กับส่วนผสมของพลังที่เกิดขึ้นเฉพาะช่วงสมัยกับปัจจัยพื้นฐาน ขึ้นอยู่กับประเด็นดังกล่าวอันได้แก่ พลังที่เกิดขึ้นเฉพาะช่วงสมัยมักจะได้แก่ ปัญหาทางการเมือง ภาพพจน์ที่มีต่อการปฏิบัติงานของพรรค สถานการณ์ภายในประเทศ เมื่อนำมาเปรียบเทียบกับในช่วงนั้นแล้ว ปรากฏว่าเดิมทีเดียวหลังจากเกิดเหตุการณ์พฤษภาทมิฬ เมื่อพ.ศ. 2535 และได้มีการเลือกตั้งทั่วไป โดยพรรคประชาธิปัตย์เป็นพรรคที่ได้รับเสียงข้างมากได้เป็นแกนนำใน

การจัดตั้งรัฐบาล เพราะเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นในช่วงนั้น คนไทยมีการเผชิญหน้ากันมีการเข่นฆ่ากันใน เหตุการณ์พฤษภาทมิฬจึงมีการล้มตายเป็นจำนวนถึง 44 คน มีคนบาดเจ็บ 300 คน และสูญหายไป โดยไม่ทราบชะตากรรมเป็นจำนวน 48 ราย (สมบูรณ์ คุลยกาญจน์, 2539 : 94) ฝ่ายผู้เรียกร้องประชาธิปไตยโดยนำโดย พลตรีจำลอง ศรีเมือง ฝ่ายรัฐบาลนำโดย พลเอกสุจินดา คราประยูร นายกรัฐมนตรี จนในที่สุดพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวทรงเข้ามาแก้สถานการณ์โดยทรงมีพระบรมราชโองการโปรดเกล้าฯ ให้นำบุคคลทั้งสองเข้าเฝ้าและต่อมาเหตุการณ์ดังกล่าวคลี่คลายโดย พลเอกสุจินดา คราประยูร นายกรัฐมนตรี ประกาศลาออกจากตำแหน่งนายกรัฐมนตรี ส่วนพลตรีจำลอง ศรีเมือง ยุติบทบาทในการเรียกร้องประชาธิปไตย และในช่วงวิกฤติทางการเมืองดังกล่าว หลังจากที่พลเอกสุจินดา คราประยูร นายกรัฐมนตรี ลาออก พรรคชาติไทย ได้เสนอให้ พลอากาศเอก สมบุญ ระหงษ์ หัวหน้าพรรคชาติไทย เป็นนายกรัฐมนตรี แต่นายอาทิตย์ อุไรรัตน์ ประธานสภาผู้แทนราษฎรได้แสดงความกล้าหาญเชิญนายอานันท์ ปันยารชุน ขึ้นเป็นนายกรัฐมนตรีอีกครั้งหนึ่งเพื่อเข้ามาแก้ไขวิกฤติการณ์ของบ้านเมือง และในขณะที่เดียวกันในช่วงนั้นเกิดกระแสพรรคเทพ พรรคมาร มีการแยกขั้วกันเด่นชัด

เมื่อนายอานันท์ ปันยารชุน ขึ้นเป็นนายกรัฐมนตรีเฉพาะกิจเพื่อแก้ไขปัญหามันเมืองและมาเป็นนายกรัฐมนตรีเพื่อประกาศยุบสภาให้มีการเลือกตั้งใหม่ กระแสของพรรคเทพดังกล่าวทำให้พรรคประชาธิปัตย์ ซึ่งถือได้ว่าเป็นพรรคที่โดดเด่นขณะนั้นได้รับเลือกตั้งมาเป็นอันดับ 1 และเป็นแกนนำในการจัดตั้งรัฐบาล นายชวน หลีกภัย ขึ้นเป็นนายกรัฐมนตรีคนต่อมา จนในที่สุดพรรคประชาธิปัตย์ประสบปัญหาเรื่อง สปก 4-01 ประกอบกับพรรคพลังธรรมของพลตรีจำลอง ศรีเมือง ประกาศถอนตัวจากรัฐบาลเนื่องจากกรณี สปก 4-01 นายชวน หลีกภัย นายกรัฐมนตรี จึงประกาศยุบสภา เมื่อมีการเลือกตั้งเมื่อวันที่ 2 กรกฎาคม 2538 พรรคชาติไทยซึ่งสื่อมวลชนขนานนามว่าพรรคมารในขณะนั้น ได้รับเลือกตั้งมาเป็นอันดับ 1 นายบรรหาร ศิลปอาชา ขึ้นเป็นนายกรัฐมนตรีคนต่อมา จะเห็นได้ว่าพลังที่เกิดขึ้นเฉพาะช่วงสมัยกับปัจจัยพื้นฐาน ขึ้นอยู่กับประเด็นต่าง ๆ อันได้แก่ พลังที่เกิดขึ้นเฉพาะช่วงสมัยมักจะได้แก่ปัญหาทางการเมือง ภาพพจน์ที่มีต่อการปฏิบัติงานของพรรค สถานการณ์ภายในประเทศ ซึ่งผันแปรไปในแต่ละช่วงสมัยการเลือกตั้ง เมื่อประมวลรวมกันแล้ว ผู้ลงคะแนนเสียงจะชอบพรรคหนึ่งมากกว่าอีกพรรคหนึ่ง เช่น กรณี สปก 4-01 ได้ก่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลงทางการเมือง ซึ่งปรากฏการดังกล่าวข้างต้นสอดคล้องกับแนวคิดของ Angus Campbell, et al. ที่กล่าวมาข้างต้น

ในด้าน ความมีหน้าที่พลเมือง นั้น ซึ่งผลการวิจัยครั้งนี้สอดคล้องกับผลการวิจัยของพรศักดิ์ ผ่องแผ้ว ซึ่งได้ทำการวิจัยเรื่อง "พฤติกรรมการลงคะแนนเสียงเลือกตั้ง" ที่พบว่าบุคคลไปลงคะแนนเสียงด้วยการคำนึงว่าเป็นหน้าที่พลเมือง ยิ่งกว่าไปเพื่อผลักดันให้เกิดการเปลี่ยนแปลงทางการเมือง หรือด้วยความรู้สึกมีประสิทธิภาพทางการเมือง (พรศักดิ์ ผ่องแผ้ว, 2527)

ซึ่งผลการวิจัยของไพรัตน์ เตชะเสถียร ซึ่งได้ทำการวิจัยเรื่อง " การออกเสียงเลือกตั้งในอำเภอป่าต้ว : ศึกษากรณีการไปใช้สิทธิออกเสียงเลือกตั้งในอัตราสูง" ซึ่งผลการวิจัยพบว่า ประชาชนไปใช้สิทธิออกเสียงเลือกตั้งเนื่องจากถูกระดมมากกว่าการไปใช้สิทธิเลือกตั้งด้วยความสำนึกของตนเอง กลุ่มอาชีพอื่น (เช่น ค้าขาย ธุรกิจ เกษตรกรรม ลูกจ้าง ฯลฯ) มีแนวโน้มที่จะไปใช้สิทธิโดยถูกระดมมากกว่าผู้มีอาชีพรับราชการหรือเป็นพนักงานของรัฐวิสาหกิจ ผู้ที่มีการศึกษาน้อยไปใช้สิทธิโดยถูกระดมมากกว่าผู้ที่มีการศึกษาสูง (ไพรัตน์ เตชะเสถียร, 2525 อ้างถึงในชาญวิทย์ เกษตร ศิริ, 2536 : 58)

เมื่อพิจารณาร่วมกับผลการวิจัยของไพรัตน์ เตชะเสถียร จะเห็นว่า กลุ่มอาจารย์และข้าราชการในมหาวิทยาลัยเชียงใหม่และสถาบันเทคโนโลยีการเกษตรแม่โจ้ ซึ่งเป็นผู้มีอาชีพรับราชการ และมีระดับการศึกษาสูง ไปใช้สิทธิออกเสียงเลือกตั้งโดยความสำนึกในหน้าที่พลเมืองดีในอัตราที่สูง แสดงว่าเป็นพฤติกรรมที่ไม่ได้ถูกระดมไปใช้สิทธิออกเสียงเลือกตั้ง

4. ปัจจัยด้านการเมืองของผู้ออกเสียงเลือกตั้ง ได้แก่ ความสนใจและการมีส่วนร่วมทางการเมือง ความรู้ทางการเมือง และความเข้าใจทางการเมือง พบว่า ความสนใจและการมีส่วนร่วมทางการเมือง (อันได้แก่ เคยไปฟังการรณรงค์หาเสียงของผู้สมัครรับเลือกตั้ง การเคยพูดคุยถึงเรื่องการเลือกตั้งกับบุคคลอื่น การติดตามข่าวสารทางการเมือง) มีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมการออกเสียงเลือกตั้ง กล่าวคือ ความสนใจและการมีส่วนร่วมทางการเมือง ทำให้เกิดความแตกต่างอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติต่อการไปใช้สิทธิออกเสียงเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร และความเข้าใจทางการเมือง อยู่ในเกณฑ์มีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมการออกเสียงเลือกตั้ง กล่าวคือ ความเข้าใจทางการเมือง ทำให้เกิดความแตกต่างอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติต่อการไปใช้สิทธิออกเสียงเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร ซึ่งปัจจัยดังกล่าวยอมรับสมมุติฐานที่ตั้งไว้ว่า พฤติกรรมการออกเสียงเลือกตั้งของอาจารย์และข้าราชการในมหาวิทยาลัย มีความสัมพันธ์กับปัจจัยด้านความสนใจและการมีส่วนร่วมทางการเมือง และความเข้าใจทางการเมือง

ในขณะที่เดียวกัน พบว่า ความรู้ทางการเมือง ไม่มีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมการออกเสียงเลือกตั้ง กล่าวคือ ความรู้ทางการเมือง ไม่ทำให้เกิดความแตกต่างอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติต่อการไปใช้สิทธิออกเสียงเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร ซึ่งประเด็นดังกล่าวปฏิเสธสมมุติฐานที่ตั้งไว้ว่า พฤติกรรมการออกเสียงเลือกตั้งของอาจารย์และข้าราชการในมหาวิทยาลัย มีความสัมพันธ์กับปัจจัยด้านความรู้ทางการเมือง

จากผลการวิจัยยังพบว่า

4.1. ความสนใจและการมีส่วนร่วมทางการเมือง ของอาจารย์และข้าราชการในมหาวิทยาลัยเชียงใหม่และสถาบันเทคโนโลยีการเกษตรแม่โจ้ อยู่ในระดับปานกลาง

4.2. ความรู้ทางการเมืองของอาจารย์และข้าราชการในมหาวิทยาลัย เชียงใหม่และสถาบันเทคโนโลยีการเกษตรแม่โจ้ อยู่ในระดับดี

4.3. ความเข้าใจทางการเมือง ของอาจารย์และข้าราชการใน มหาวิทยาลัยเชียงใหม่และสถาบันเทคโนโลยีการเกษตรแม่โจ้ อยู่ในระดับดีมาก

ซึ่ง Herbert McClosky (1968 : 252-253) ได้อธิบายถึงการเข้ามามีส่วนร่วมทางการเมืองว่าเป็น การกระทำโดยความสมัครใจของสมาชิกในสังคมเพื่อมีส่วนร่วมในการคัดเลือกผู้ปกครอง และการกำหนดนโยบายสาธารณะทั้งโดยทางตรงหรือทางอ้อม กิจกรรมเหล่านี้ได้แก่การลงคะแนนเสียงเลือกตั้ง การติดตามข่าวสารทางการเมือง การอภิปรายแลกเปลี่ยนความคิดเห็นทางการเมือง การร่วมชุมนุมทางการเมือง นอกจากนั้น ลักษณะของความกระตือรือร้นในการมีส่วนร่วมทางการเมือง ยังพิจารณาได้จากการสมัครเข้าเป็นสมาชิกพรรคการเมืองอย่างเป็นทางการ (อ้างถึงในอัครเมศวร์ ทองนวล, 2529 : 35)

ในขณะที่ Lester W. Milbrath (1965 : 18,21) ได้จัดเรียงลำดับความสำคัญของระดับของการมีส่วนร่วมทางการเมืองจากน้อยไปหามาก 14 รายการ โดยเฉพาะลำดับที่ 1 - 4 คือ 1. การที่บุคคลลงคะแนนเสียงเลือกตั้ง 2. การที่บุคคลอภิปรายถกเถียงทางการเมือง 3. การที่บุคคลพยายามพูดจาชักชวนให้ผู้อื่นไปออกเสียงเลือกตั้ง 4. การที่บุคคลเป็นสมาชิกผู้กระตือรือร้นของพรรคการเมืองใดพรรคการเมืองหนึ่ง (อ้างถึงในอัครเมศวร์ ทองนวล, 2529 : 41-42)

ส่วน ณรงค์ สินสวัสดิ์ (2522 : 10) ได้จัดระดับของการเข้ามามีส่วนร่วมทางการเมืองในระบอบประชาธิปไตยจากน้อยไปหามาก 6 ลำดับ โดยเฉพาะอย่างยิ่ง ลำดับที่ 2 - 3 คือ ลำดับที่ 2. การไปลงคะแนนเสียงเลือกตั้ง ลำดับที่ 3. เข้าร่วมโดยทางอ้อม เช่น อ่านหนังสือหรือดูโทรทัศน์ในเรื่องเกี่ยวกับการเมืองถกเถียงปัญหาทางการเมือง

เมื่อนำผลการวิจัยมาวิเคราะห์ พฤติกรรมการออกเสียงเลือกตั้งของอาจารย์และข้าราชการในมหาวิทยาลัยเชียงใหม่และสถาบันเทคโนโลยีการเกษตรแม่โจ้ในการเลือกตั้งทั่วไป ปี 2538 จากตารางที่ 4.2.16. พบว่า ความสนใจและมีส่วนร่วมทางการเมือง ของอาจารย์และข้าราชการในมหาวิทยาลัยเชียงใหม่และสถาบันเทคโนโลยีการเกษตรแม่โจ้ อยู่ในระดับปานกลาง ซึ่งพฤติกรรมการแสดงออกของ ความสนใจและการมีส่วนร่วมทางการเมืองของอาจารย์และข้าราชการในมหาวิทยาลัยเชียงใหม่และสถาบันเทคโนโลยีการเกษตรแม่โจ้ในการเลือกตั้งทั่วไป ปี 2538 มีความสอดคล้องกับงานวิจัยของ Herbert McClosky ,Lester W. Milbrath และ

ของ ณรงค์ สิ้นสวัสดิ์ ดังที่กล่าวข้างต้น และในส่วนตัวความสนใจและการมีส่วนร่วมทางการเมือง มีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมการออกเสียงเลือกตั้ง กล่าวคือ ความสนใจและการมีส่วนร่วมทางการเมือง ทำให้เกิดความแตกต่างอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติต่อการไปใช้สิทธิออกเสียงเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทน

ราษฎร

และผลการวิจัย พบว่า ความเข้าใจทางการเมืองของอาจารย์และข้าราชการในมหาวิทยาลัยเชียงใหม่และสถาบันเทคโนโลยีการเกษตรแม่โจ้ในการเลือกตั้งทั่วไป ปี 2538 อยู่ในระดับดีมาก (ตารางที่ 4.2.18.) และความเข้าใจทางการเมือง อยู่ในเกณฑ์ที่มีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมการออกเสียงเลือกตั้ง กล่าวคือ ความเข้าใจทางการเมือง ทำให้เกิดความแตกต่างอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติต่อการไปใช้สิทธิออกเสียงเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร

ในขณะที่เดียวกัน พบว่า มีความรู้ทางการเมือง ของอาจารย์และข้าราชการในมหาวิทยาลัยเชียงใหม่และสถาบันเทคโนโลยีการเกษตรแม่โจ้ในการเลือกตั้งทั่วไป ปี 2538 อยู่ในระดับดี แต่ความรู้ทางการเมือง ไม่มีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมการออกเสียงเลือกตั้ง กล่าวคือ ความรู้ทางการเมือง ไม่ทำให้เกิดความแตกต่างอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติต่อการไปใช้สิทธิออกเสียงเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร ซึ่งประเด็นดังกล่าวปฏิเสธสมมติฐานที่ตั้งไว้ว่า พฤติกรรมการออกเสียงเลือกตั้งของอาจารย์และข้าราชการในมหาวิทยาลัย มีความสัมพันธ์กับปัจจัยด้านการเมืองของผู้ออกเสียงเลือกตั้ง

5.3. ข้อเสนอแนะ

จากผลการวิจัยเรื่อง " พฤติกรรมการออกเสียงเลือกตั้งของอาจารย์และข้าราชการในมหาวิทยาลัยเชียงใหม่และสถาบันเทคโนโลยีการเกษตรแม่โจ้ในการเลือกตั้งทั่วไป ปี 2538 " ผู้วิจัยขอเสนอแนะดังนี้

1. ประเด็นผลการวิจัยที่น่าสนใจคือ ข้อขัดแย้งระหว่างการประเมินผลทางเศรษฐกิจส่วนตัวและการประเมินผลทางเศรษฐกิจส่วนรวมของอาจารย์และข้าราชการในมหาวิทยาลัยเชียงใหม่และสถาบันเทคโนโลยีการเกษตรแม่โจ้ ผลการวิจัยปรากฏว่าบุคลากรดังกล่าวมีความตระหนักถึงการประเมินผลทางเศรษฐกิจส่วนตัว และการประเมินผลทางเศรษฐกิจส่วนตัวมีความสัมพันธ์กับการไปใช้สิทธิออกเสียงเลือกตั้ง ในขณะที่เดียวกันการประเมินผลทางเศรษฐกิจส่วนรวมไม่มีความสัมพันธ์กับการไปใช้สิทธิออกเสียงเลือกตั้ง ซึ่งบุคลากรดังกล่าวเป็นบุคลากรในระดับบัญชาชนของชาติ ประเด็นดังกล่าวสะท้อนให้เห็นว่าพรรคการเมือง นักการเมือง ไม่ได้ตอบสนองความต้องการของประชาชนอย่างแท้จริง ทำให้เห็นว่าประชาชนไม่ได้ฝากความหวังให้นักการเมือง พรรคการเมือง

เมืองไปแก้ไขปัญหาในส่วนรวม จึงมองปัจจัยใกล้ตัวโดยหันมามองถึงการประเมินผลทางเศรษฐกิจ ส่วนตัว ซึ่งตอบสนองความต้องการและส่งเสริมให้เกิดสภาพเศรษฐกิจส่วนบุคคลของเขาให้ดีขึ้นมากกว่า เพราะยังคิดว่ายังอยู่ในระบบการเมืองที่ไม่ตอบสนองการประเมินผลทางเศรษฐกิจส่วนรวม ทำให้สะท้อนให้เห็นว่าระบบการเมืองทั้งหมด ไม่ได้ตอบสนองความต้องการของประชาชนอย่างแท้จริง เป็นการมองภาพการเมืองที่เกิดขึ้นว่าการเลือกตั้งไม่ได้แก้ไข้ปัญหาส่วนรวมอย่างแท้จริง เป็นการมองย้อนไปในอดีต ขณะเดียวกันก็มองไปในอนาคต ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของ Key ดังที่กล่าวมาแล้ว

2. จากผลการวิจัยที่ค้นพบจะนำมาปฏิรูปทางการเมือง ในประเด็นดังนี้

2.1. กลุ่มตัวอย่างที่ศึกษาเป็นกลุ่มตัวอย่างที่อยู่ในสถาบันอุดมศึกษาอันประกอบด้วยอาจารย์และข้าราชการในมหาวิทยาลัยเชียงใหม่และสถาบันเทคโนโลยีการเกษตรแม่โจ้ ซึ่งอยู่ในฐานะที่ทำหน้าที่อบรมกลุ่มคนกลางแก่เยาวชนของชาติ หรือให้ความรู้แก่ประชาชนโดยทั่วไป เป็นบุคลากรที่จะช่วยพัฒนาทางการเมืองในระดับประชาธิปไตย จากผลการวิจัยบุคลากรเหล่านี้เป็นผู้ที่มีความสนใจและมีส่วนร่วมทางการเมืองอยู่ในระดับปานกลาง มีความรู้ความทางการเมืองอยู่ในระดับดี และมีความเข้าใจทางการเมืองอยู่ในระดับดีมาก จึงควรที่จะเข้ามามีส่วนร่วมในการพัฒนาทางการเมืองในระดับประชาธิปไตย เพื่อให้เกิดการปฏิรูปให้เกิดวัฒนธรรมทางการเมืองที่เอื้ออำนวยต่อระบอบประชาธิปไตย เพื่อนำไปสู่วิถีชีวิตที่เป็นประชาธิปไตยทุกระดับของสังคม บุคลากรเหล่านี้ จึงควรที่จะมีบทบาทในการปฏิรูปการศึกษาให้สอดคล้องกับการพัฒนาวัฒนธรรมทางการเมืองแบบประชาธิปไตย ซึ่งสามารถที่จะพัฒนาด้านหลักสูตรในการศึกษา กระบวนการเรียนการสอน ตำรา หรือสื่อต่างๆ และการบริหารภายในของสถาบันอุดมศึกษาเพื่อเป็นแบบอย่างแก่นักศึกษา และประชาชนโดยทั่วไป

2.2. การบริหารการเลือกตั้งของรัฐบาล เนื่องจากการเลือกตั้งมีความสำคัญในระบอบประชาธิปไตย ปัจจุบันองค์กรที่ทำหน้าที่บริหารการเลือกตั้งคือกระทรวงมหาดไทย โดยมีกรมการปกครอง เป็นหน่วยงานหลักในการควบคุมดูแลให้การเลือกตั้งเป็นไปด้วยความบริสุทธิ์ ยุติธรรม แต่ในระยะหลังเมื่อเงินได้เข้ามามีบทบาทในการซื้อสิทธิขายเสียงในสนามเลือกตั้งมากขึ้น กรมการปกครอง กระทรวงมหาดไทยซึ่งเป็นองค์กรที่รับผิดชอบในการบริหารการเลือกตั้ง ได้รับการวิพากษ์วิจารณ์ว่าไม่สามารถควบคุมดูแลให้การเลือกตั้งเป็นไปด้วยความบริสุทธิ์ยุติธรรมได้ ต่อมาได้มีแนวคิดที่จะให้การเลือกตั้งอยู่ในความรับผิดชอบของ "คณะกรรมการจัดการเลือกตั้ง" ซึ่งในการเลือกตั้งสองครั้งเมื่อปี พ.ศ. 2535 สมัยนายอานันท์ ปันยารชุน เป็นนายกรัฐมนตรี ได้แต่งตั้งคณะกรรมการสอดส่องดูแลการเลือกตั้ง (องค์กรกลาง) เพื่อทำหน้าที่ควบคุม ติดตาม สอดส่องดูแล การเลือกตั้งให้เกิดความบริสุทธิ์ยุติธรรม ด้วยการแต่งตั้งอาจารย์จากมหาวิทยาลัยต่าง ๆ เป็นกรรมการ แต่เนื่องจากองค์กรกลางมิได้มีกฎหมายรองรับและการทำงานยังขาดประสิทธิภาพอยู่มาก

จึงทำให้องค์กรกลางทำงานไม่มีประสิทธิภาพเท่าที่ควร แต่ในขณะนี้แม้ว่าองค์กรกลางเป็นหน่วยงานอิสระที่สำคัญในการทำหน้าที่ควบคุม ติดตาม สอดส่อง ดูแลการเลือกตั้ง ถึงแม้ว่าจะเป็นการเขียนสื่อให้วาทกรรมก็ตาม แต่การเลือกตั้งที่ผ่านมาถือได้ว่าการทำงานขององค์กรกลางได้ผลในระดับหนึ่ง ดังนั้น หลายฝ่ายจึงเห็นควรยกฐานะขององค์กรกลางให้มีกฎหมายเลือกตั้งรองรับเพื่อทำหน้าที่ประสานกับ "คณะกรรมการดำเนินการเลือกตั้ง" และให้องค์กรกลางเป็นองค์กรอิสระโดยสามารถระดมมวลชนอาสาสมัครเข้ามาสอดส่องดูแลการเลือกตั้ง

จากการที่มีการจัดตั้งองค์กรกลางดังกล่าว ระยะเวลาที่มีแนวโน้มที่อาจารย์และข้าราชการในมหาวิทยาลัยเข้าไปทำหน้าที่ในองค์กรกลาง บุคลากรดังกล่าวสมัครเข้าไปทำงานให้กับองค์กรกลาง และได้รับแต่งตั้งเป็นคณะกรรมการในองค์กรกลางไปประจำจุดต่างๆ เพื่อไปทำหน้าที่ควบคุม ติดตาม สอดส่อง ดูแลการเลือกตั้งให้บริสุทธิ์ยุติธรรม อันเป็นปัจจัยที่กระตุ้นการมีส่วนร่วมในทางการเมือง เพราะบุคลากรเหล่านี้เป็นผู้ที่มีความรู้ความสามารถทางด้านวิชาการ อีกทั้งเป็นผู้ที่มีความสนใจและมีส่วนร่วมทางการเมืองอยู่ในระดับปานกลาง มีความรู้ความทางการเมืองอยู่ในระดับดี และมีความเข้าใจทางการเมืองอยู่ในระดับดีมาก หากบุคลากรเหล่านี้ได้เข้ามามีส่วนร่วมทางการเมืองมากยิ่งขึ้น จะทำให้มีความรู้ความเข้าใจ และมองเห็นสภาพของปัญหาทางการเมืองและระบบการเลือกตั้งได้ดีกว่า และบุคลากรเหล่านี้จะได้นำเอาประสบการณ์ต่าง ๆ ที่ได้รับไปพัฒนาหลักสูตรการศึกษา กระบวนการเรียนการสอน ตำรา สื่อต่าง ๆ และนำไปใช้กับการบริหารภายในของสถาบันอุดมศึกษาเพื่อเป็นแบบอย่างแก่นักศึกษา และประชาชนโดยทั่วไป อันจะก่อให้เกิดการพัฒนาทางการเมืองของประเทศโดยส่วนรวมในอนาคตต่อไป

จากข้อเสนอแนะที่กล่าวมาทั้งหมดนี้ ผู้เขียนหวังว่าข้อเสนอแนะดังกล่าวจะเป็นแนวทางในการพัฒนาการปกครองในระบอบประชาธิปไตย และเป็นแนวทางในการศึกษาเรื่องการปฏิรูปการเมืองซึ่งเป็นเรื่องที่กำลังดำเนินการอยู่ในปัจจุบัน ถึงแม้ว่าการปฏิรูปการเมืองจะหยุดลงหลังจากมีการยุบสภา แต่หลังจากการเลือกตั้งทั่วไป ในวันที่ 17 พฤศจิกายน 2539 ได้เสร็จสิ้นลง รัฐสภาจะต้องดำเนินการปฏิรูปการเมืองต่อ โดยเฉพาะการแก้ไขเพิ่มเติมรัฐธรรมนูญมาตรา 211 ซึ่งได้ผ่านทั้ง 3 วาระแล้วในรัฐสภาชุดที่แล้ว ทั้งนี้เพื่อให้การปฏิรูปการเมืองไทยได้บรรลุเป้าหมายเพื่อให้เกิดความซื่อสัตย์ สุจริต และมีประสิทธิภาพ ประสิทธิผลในการแก้ไขปัญหาและสามารถที่จะเผชิญหน้ากับสภาพปัญหาทางเศรษฐกิจ สังคม การเมือง และวัฒนธรรม ในอนาคตต่อไป